

Рудницька О. П.

Кандидат юридичних наук, доцент, ЖДУ ім. І. Франка, м. Житомир, Україна

Магась-Демидас Ю. І.

Кандидат історичних, доцент, ЖДУ ім. І. Франка, м. Житомир, Україна

Правове регулювання діяльності органів громадського самоврядування закладів вищої освіти

Необхідність дослідження законодавства про освіту, що здійснює правове регулювання діяльності органів громадського самоврядування закладів вищої освіти (далі – ЗВО), пов'язана з процесом реформування вищої освіти в Україні, зокрема, розширення автономії та самоврядування ЗВО. Нові геополітичні виклики вимагають від України формування нових пріоритетів освітньої політики, здійснення модернізації освітньої діяльності. Трансформація освітньої галузі набуває особливого значення у контексті європейської інтеграції України та приведення національного законодавства до стандартів Європейського Союзу (далі – ЄС). З ратифікацією 16 вересня 2014 р. Україною Угоди про асоціацію з ЄС [1] наша держава чітко визначила курс на входження в освітній і науковий простір європейської спільноти.

Метою даної публікації є аналіз чинного законодавства про вищу освіту України, що здійснює правове регулювання діяльності органів громадського самоврядування ЗВО, сучасного стану системи самоврядування у ЗВО.

На сьогоднішній день необхідною є модернізація сфери управління ЗВО, розширення їх автономії та самоврядування, що в цілому покращить функціонування системи вищої освіти в Україні. Вирішення проблем недосконалості та прогалин правового регулювання діяльності органів громадського самоврядування ЗВО в Україні є важливим і водночас складним завданням, оскільки освітні заклади, на відміну від інших господарюючих суб'єктів, мають особливий правовий статус і специфічний склад учасників освітнього процесу.

Управління освітою здійснюється державними органами управління та органами громадського самоврядування. Для досягнення високого рівня якості освіти ЗВО повинні чітко визначати у своєму статуті правовий статус органів громадського самоврядування.

Міністерство освіти і науки у своєму листі № 1/9-427 від 08 вересня 2015 року «Щодо діяльності органів студентського самоврядування» вказує керівникам ЗВО, що розвиток громадського самоврядування як академічної спільноти в цілому, так і здобувачів вищої освіти є важливою складовою автономії вищих навчальних закладів [2].

Проаналізувавши законодавство України про освіту можна виділити основні органи громадського самоврядування закладів вищої освіти, які в цілому відповідають європейським стандартам. До таких органів належать:

1. Загальні збори (конференція) трудового колективу.
2. Збори (конференція) трудового колективу навчально-наукового інституту (факультету).
3. Студентське самоврядування.
4. Наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених.

Так, згідно з ч. 1 ст. 39 Закону України «Про вищу освіту» вищим колегіальним органом громадського самоврядування ЗВО є загальні збори (конференція) трудового колективу, включаючи виборних представників з числа студентів (курсантів) (далі – студенти) [3].

Необхідно зазначити, що порядок скликання і прийняття рішень вищого колегіального органу громадського самоврядування визначається статутом ЗВО. Даний орган скликається не рідше одного разу на рік. У вищому колегіальному органі громадського самоврядування повинні бути представлені всі категорії учасників освітнього процесу закладу вищої освіти. При цьому не менш як 75 відсотків складу делегатів (членів) виборного органу повинні становити наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники закладу вищої освіти, які працюють у цьому закладі на постійній основі, і не менш як 15 відсотків - виборні представники з числа студентів, які обираються студентами шляхом прямих таємних виборів.

Вищий колегіальний орган громадського самоврядування:

1) погоджує за поданням вченої ради закладу вищої освіти статут закладу вищої освіти чи зміни (доповнення) до нього;

2) заслуховує щороку звіт керівника закладу вищої освіти та оцінює його діяльність;

3) обирає комісію з трудових спорів відповідно до законодавства про працю;

4) розглядає за обґрунтованим поданням наглядової або вченої ради закладу вищої освіти питання про дострокове припинення повноважень керівника закладу вищої освіти;

5) затверджує правила внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти і колективний договір;

6) розглядає інші питання діяльності закладу вищої освіти.

Частиною 10 ст.39 вищезазначеного Закону орган громадського самоврядування навчально-наукового інституту (факультету):

1) оцінює діяльність керівника навчально-наукового інституту (факультету);

2) затверджує річний звіт про діяльність навчально-наукового інституту (факультету);

3) подає керівнику закладу вищої освіти пропозиції щодо відкликання з посади керівника навчально-наукового інституту (факультету) з підстав, передбачених законодавством України, статутом закладу вищої освіти, укладеним з ним контрактом;

4) обирає виборних представників до вченої ради навчально-наукового інституту (факультету);

5) обирає делегатів до вищого колегіального органу громадського самоврядування закладу вищої освіти.

Важливо зупинитись на діяльності таких органів громадського самоврядування ЗВО, як студентське самоврядування. Головною метою їх діяльності є створення умов самореалізації молодих людей в інтересах особистості, суспільства і держави [4].

Згідно чинного законодавства, під студентським самоврядуванням розуміють право і можливість студентів вирішувати питання навчання і побуту, захисту прав та інтересів студентів, а також брати участь в управлінні закладом вищої освіти. Студентське самоврядування об'єднує всіх студентів відповідного закладу вищої освіти. Усі студенти, які навчаються у певному закладі вищої освіти, мають рівні права та можуть обиратися та бути обраними в робочі, дорадчі, виборні та інші органи студентського самоврядування.

Необхідно звернути увагу, що студентське самоврядування забезпечує захист прав та інтересів студентів та їх участь в управлінні закладом вищої освіти як безпосередньо, так і через органи студентського самоврядування.

Так, ч. 4 ст. 40 зазначеного Закону студентське самоврядування здійснюється на рівні студентської групи, інституту (факультету), відділення, гуртожитку, закладу вищої освіти. Крім того, залежно від контингенту студентів (курсантів), типу та

специфіки закладу вищої освіти студентське самоврядування може здійснюватися на рівні курсу, спеціальності, студентського містечка, структурних підрозділів закладу вищої освіти.

Виконавчі органи студентського самоврядування можуть мати різноманітні форми, наприклад, парламент, сенат, старостат, студентський ректорат, студентські деканати, студентські ради тощо.

Важливо зауважити, що нагальною проблемою залишається пасивність студентів, низький рівень їх громадянської свідомості та культури, не бажання брати активну участь у студентському житті, зокрема, в управлінні ЗВО в межах, визначених чинним законодавством про вищу освіту. Сучасній студентській молоді необхідно запозичувати досвід своїх європейських колег, які активно беруть участь у студентському самоврядуванні та забезпеченні якості вищої освіти.

Крім того, на нашу думку, суттєвою основою діяльності органів студентського самоврядування в українських ЗВО має стати потужна матеріальна база, фінансова та правова незалежність від адміністрації закладу освіти.

Отже, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день освіті відводиться важлива роль у формуванні та розвитку українського суспільства сучасного формату. Досягнення якісного рівня освітньої діяльності ЗВО в Україні залежить від вдосконалення правового регулювання як державного, так і локального управління системою вищої освіти, забезпечення державою автономії та самоврядування ЗВО на засадах гнучкості, демократизму, мобільності, здатності до самоорганізації та самореалізації.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони // Офіційний сайт Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011
2. Щодо діяльності органів студентського самоврядування: Лист МОН № 1/9-427 від 08 вересня 2015 року // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/47799/
3. Про вищу освіту: Закон України 1 липня 2014 року № 1556-VII // Офіційний сайт Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#n625>
4. Хламова В.В. Роль студентського самоврядування в Україні / В.В. Хламова // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/2172/strelcov_pravko_55-57%2B.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Савчук Т. А.

Кандидат юридических наук, доцент Академії управління при Президенті Республіки Беларусь, г. Минск, Республіка Беларусь

О процессуальных способах проверки информации о преступлении в досудебном уголовном производстве

В уголовно-процессуальной науке нет единства взглядов на объем проверочных действий, посредством которых орган уголовного преследования должен реагировать на поступившую информацию о преступлении. В то же время большинство правоведов сходятся во мнении, что производство любого